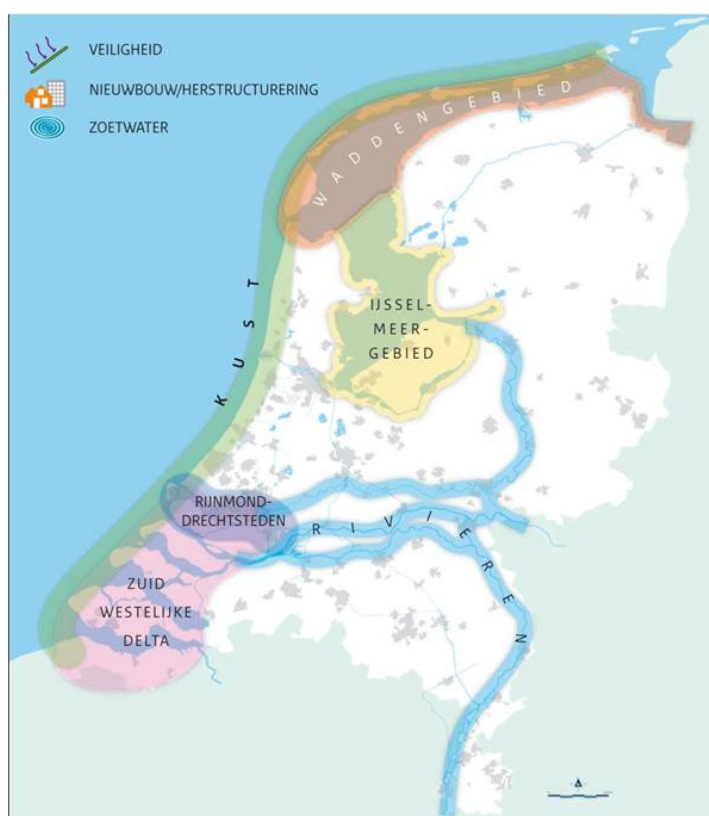

Werken aan de veiligheid, leefbaarheid en economie op lange termijn

Om Nederland ook voor volgende generaties te beschermen tegen hoogwater en te zorgen voor voldoende zoetwater, werken het Rijk en regionale overheden sinds 2010 aan het Deltaprogramma. Dit nationale programma komt voort uit het advies 'Samen werken met water' van de Deltacommissie. Op 21 september 2010 is het Deltaprogramma 2011 'Werk aan de delta' aangeboden aan de Tweede Kamer. Onder leiding van de deltacommissaris komt jaarlijks een nieuw en verder geconcretiseerd Deltaprogramma beschikbaar. Het Deltaprogramma is gebaseerd op de verkenningen van negen deelprogramma's. Zij verkennen de te nemen maatregelen op basis van klimaat- en economische scenario's voor 2050 en 2100. De afgelopen eeuw is de zeespiegel gestegen en de bodem gedaald, en is het warmer geworden. Dat zet door, blijkt uit cijfers van het KNMI. Omdat niet precies duidelijk is hoe de veranderingen gaan verlopen, is flexibiliteit een belangrijk element in de keuze van de uiteindelijke maatregelen.

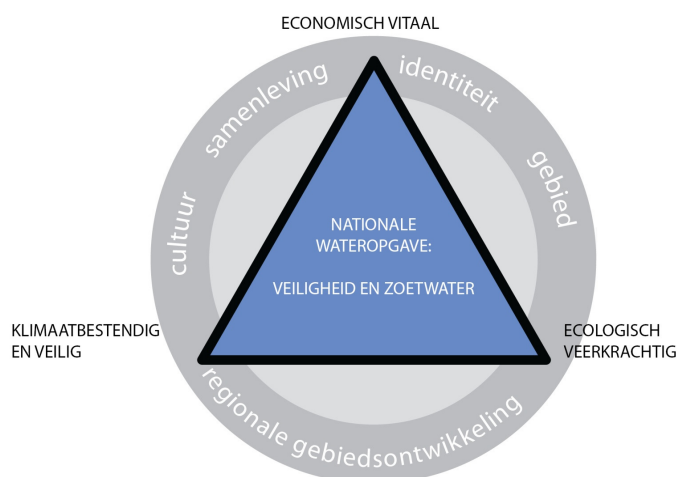
Deltaprogramma | Zuidwestelijke Delta

Het Deltaprogramma bestaat uit negen samenhangende deelprogramma's: zes gebiedsprogramma's en drie generieke programma's. De Zuidwestelijke Delta is een van de deelprogramma's. De Stuurgroep Zuidwestelijke Delta is verantwoordelijk voor dit programma en heeft als opdrachtgever de staatssecretaris van Economie, Landbouw en Innovatie.

In het deelprogramma Zuidwestelijke Delta verkennen het Rijk en de regionale overheden in Noord-Brabant, Zeeland en Zuid-Holland wat nodig is om de Zuidwestelijke Delta in 2050 – 2100 veilig en leefbaar te houden en de kansen die water biedt optimaal te benutten. Dit doen ze samen met kennisinstututen, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven.

Het doel is klimaatbestendig veilig te zijn en te blijven. Met als uitgangspunt dat een klimaatbestendig veilige Zuidwestelijke Delta ook een economisch en ecologisch sterke delta is.

De komende jaren werkt het deelprogramma Zuidwestelijke Delta aan het bepalen van de opgave, urgentie en oplossingen op het gebied van waterveiligheid en zoetwatervoorziening voor de lange termijn. Deze regionale opgaven vragen mogelijk om regionale beslissingen.

Vijf strategische deltabeslissingen

Daarnaast richt de verkenning binnen het Deltaprogramma zich op vijf 'Deltabeslissingen'. Binnen vier jaar worden vijf belangrijke deltabeslissingen aan de politiek voorgelegd, die grote invloed hebben op de toekomst van ons land. Het gaat om nieuwe veiligheidsnormen voor de dijken, de manier waarop we onze zoetwatervoorziening zeker stellen, de hoogte van het IJsselmeerpeil, de bescherming van het Rijnmondgebied en de manier waarop steden en dorpen in de toekomst veilig en duurzaam kunnen bouwen.

De Zuidwestelijke Delta participeert in twee Deltabeslissingen: de Deltabeslissing Rijn-Maasdelta en Zoetwater. De beslissing over de Rijn-Maasdelta gaat over de bescherming van dat deltagebied en Zoetwater gaat over de manier waarop we de zoetwatervoorziening in Nederland zeker stellen.

Toekomstige opgave

De eerste fase van het Deltaprogramma|Zuidwestelijke Delta, het verkennen van mogelijke problemen, is in mei 2011 afgerond. Hiervoor zijn de belangrijkste knelpunten voor waterveiligheid en zoetwater in kaart gebracht.

Waterveiligheid

Voor waterveiligheid is onderscheid te maken tussen het noordoostelijk en zuidelijk deel van de Zuidwestelijke Delta.

Het noordoostelijk deel bestaat uit Haringvliet, Hollandsch Diep, Volkerak-Zoommeer en Grevelingen. Het Hollandsch Diep/Haringvliet vormt één van de riviermondingen. Er ontstaan problemen wanneer de waterkeringen gesloten zijn in verband met storm op zee, en er tegelijkertijd sprake is van een hoge rivierafvoer. Dan kan het rivierwater niet naar zee stromen, maar moet het tijdelijk geborgen worden. Op dit moment zijn al plannen in voorbereiding om extra water in het Volkerak-Zoommeer te bergen. Klimaatverandering zal leiden tot zeespiegelstijging en meer pieken in de rivierafvoer. Dit betekent dat bij een combinatie van storm op zee en een grote rivierafvoer, meer rivierwater geborgen moet worden. Een mogelijke oplossing is extra waterberging in de Grevelingen. De inschatting is dat, afhankelijk van de klimaatverandering, extra waterberging tussen 2030 en 2060 noodzakelijk is. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt echter ook dat de kans aanwezig is dat de waterkeringen langere tijd achtereen gesloten

blijven¹. Dit zou betekenen dat het rivierwater langere tijd geborgen moet worden. Wanneer dit inderdaad het geval is, moet nu al nagedacht worden over extra waterberging in de Grevelingen.

In de zuidelijke wateren de Oosterschelde en Westerschelde zijn andere vraagstukken aan de orde. De huidige veiligheidsstrategie met stormvloedkeringen en dijken zal ook op de lange termijn houdbaar zijn. Er zijn wel twee belangrijke vragen die nader onderzocht moeten worden. Allereerst is het van belang te weten hoeveel het kost om de huidige strategie voort te zetten. Daarnaast is het de vraag wat de ontwikkeling van zandplaten voor effect heeft op de veiligheid van de dijken. Meer specifiek gaat het dan om de afname van zandplaten (zandhonger) in de Oosterschelde, en dieper worden van de geulen in de Westerschelde.

Zoetwater

Klimaatverandering heeft ook effect op de zoetwatervoorziening. Daarom is voor de gebieden Zuidwestelijke Delta en Rijnmond-Drechtsteden gezamenlijk gekeken hoe vraag en aanbod van zoetwater zich op de lange termijn ontwikkelt.

De vraag naar zoetwater in het gebied zal, mede afhankelijk van de economische ontwikkeling, de komende decennia toenemen. Deze toename is evenredig aan de rest van Nederland. Het zoetwater wordt gebruikt voor de landbouw, maar ook voor drinkwater en industrie. Het zoetwater vanuit de Zuidwestelijke Delta wordt gebruikt tot in het Westland en de Rotterdamse haven.

Via drie soorten systemen komt zoetwater naar de gebruikers (zoetwateraanbod):

1. Natuurlijk systeem: in de grond bevinden zich natuurlijke zoetwaterlenzen die door regenwater gevuld worden.
2. Hoofd- en regionaal watersysteem: zoetwater in rivieren, meren, boezems en sloten dat gebruikt kan worden.
3. Kunstmatig systeem: via pijpleidingen wordt zoetwater richting de gebruikers gebracht.

De effecten van klimaatverandering verschillen per systeem. Bij matige klimaatverandering zal het natuurlijke zoetwatersysteem verbeteren, omdat door toename van de regenval de zoetwaterlenzen groter worden. Bij snellere klimaatverandering zal echter een vochttekort ontstaan, waardoor de zoetwaterlenzen kleiner worden en de druk van zoute kwel toeneemt. Dit kan voor problemen zorgen, met name op de eilanden die afhankelijk zijn van de zoetwaterlenzen.

Daarnaast leidt klimaatverandering ertoe dat steeds meer zout zeewater het land binnendringt via de Nieuwe Waterweg. Dit leidt tot problemen bij de inlaatpunten bij Gouda en Bernisse, waarvan zowel de mainport in Rotterdam als de greenport in het Westland afhankelijk zijn. Daarnaast komt er ook zoetwater vanuit de beken in West-Brabant en Vlaanderen. Het effect van klimaatverandering op deze toevoer moet nader onderzocht worden.

In het kunstmatige systeem kan, bij toenemende verzilting als gevolg van klimaatverandering, gekozen worden voor uitbreiding van de capaciteit. Het vraagstuk hierbij is niet zozeer of er een oplossing is, maar vooral wat de kosten hiervan zijn.

¹ Op dit moment wordt er rekening mee gehouden dat de waterkeringen 29 uur achtereen gesloten zijn. Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat beter rekening gehouden kan worden met 35 uur. Over deze manier van rekenen (ook wel stormopzetduur genoemd), zal een besluit genomen moeten worden.

Werkzaamheden 2011 - 2014

Binnen het Deltaprogramma|Zuidwestelijke Delta ligt de komende jaren de focus op het uitwerken van de probleemanalyse en het verkennen van mogelijke oplossingsstrategieën. Hiervoor werken we samen met het bedrijfsleven, maatschappelijke partijen en kennisinstututen. Op basis van een onderzoeksagenda wordt nieuwe kennis verzameld en bestaande kennis geschikt gemaakt om te kunnen bijdragen aan het ontwikkelen van de oplossingsstrategieën. In 2013 staat het verkennen van de Deltabeslissingen en regionale beslissingen centraal en onderzoeken we wat de effecten van deze beslissingen zijn. In 2014 zal een voorstel voor de beslissingen worden gedaan. Ook werken we met Vlaanderen aan een agenda voor de vraagstukken die internationale aandacht vragen.

Relatie met het korte termijn Uitvoeringsprogramma

Het Rijk en de regionale overheden in Noord-Brabant, Zeeland en Zuid-Holland werken momenteel ook aan een Uitvoeringsprogramma voor de periode 2010-2015+. Dit plan verbindt regionale ambities en projecten voor de nabije toekomst van de Zuidwestelijke Delta met de landelijke opgaven uit het ontwerp Nationaal Waterplan. Door de ontwikkelingen op de lange termijn te verkennen, voorkomen we dat we nu keuzes maken waar we later spijt van krijgen. Daarnaast is de kennis die met het Uitvoeringsprogramma is opgedaan de basis voor de langetermijnverkenning.

Het doel van het Uitvoeringsprogramma is een klimaatbestendig veilig, ecologisch veerkrachtig en economisch vitale Zuidwestelijke Delta. Dit wordt doorgezet in de ambitie voor de lange termijn. De toekomst begint tenslotte vandaag. Een blijvend veilige, klimaatbestendige en ecologisch veerkrachtige delta is de basis voor economische vitaliteit.

Kijk voor meer informatie over het Deltaprogramma op www.delta-programma.nl.